

O STEA ÎN LUMEA MATEMATICIENILOR ACADEMICIANUL MITROFAN CIOBAN LA 75 DE ANI

Născut la 5 ianuarie 1942 în satul Copciac, județul Tighina.

Matematician, domeniul de cercetare: topologia, teoria aplicațiilor.

Doctor habilitat în matematică (1980), membru corespondent (1995) și membru titular (2000) al Academiei de Științe a Moldovei.

Academicianul Mitrofan Cioban s-a născut la 5 ianuarie 1942 în satul Copciac, județul Tighina (în prezent raionul Ștefan-Vodă) în familia lui Mihai și Teclea Ciobanu.

Dragostea de carte, de oameni și de tot ce este frumos i-au fost cultivate din copilărie. La maturitate a decis că pedagogia este ceea ce îl pasionează cu adevărat, aici ar putea fi de real folos și a hotărât să-și continue studiile la Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol, Facultatea de Fizică și Matematică.

După trei ani, fiind unul dintre cei mai talentați și promițători studenți, a fost trimis să-și continue studiile la Universitatea „M.V. Lomonosov” din Moscova. La început i-a fost foarte greu din cauza diferenței programelor de studii, dar mai ales din cauza cunoașterii slabe a limbii ruse. În schimb a avut mare noroc de dascăli deosebiți: A. V. Arhangelskii, P. S. Alexandrov, L. V. Keldăș, A. G. Kuroș, V. I. Ponomarev, A. N. Kolmogorov, P. S. Novicov, A. N. Tihonov, L. A. Scorniacov, M. M. Postnicov, A. I. Malțev. Aceștia l-au îndrumat și au văzut în el un discipol care prin talent și munca asiduă va depăși mentorii și va lăsa o urmă adâncă în brazda științei matematice.

Pe parcursul anilor de studenție, M. Cioban a publicat șapte articole în cele mai prestigioase reviste din fosta URSS: „Доклады Академии Наук”, „Труды Московского математического общества” și „Вестник Московского Университета”. În anul 1970, M. Cioban susține teza de doctor în științe fizico-matematice, cu tema *Relații dintre clase de spații topologice*. Din anul 1970 până în prezent activează în cadrul Universității de Stat din Tiraspol, în calitate de lector superior, conferențiar, profesor, șef de catedră,

prorector pentru știință, rector. În anul 1980 susține teza de doctor habilitat, cu tema *Funcții multivoce și aplicațiile lor*. În 1995 este ales membru corespondent, iar în 2000 este ales membru titular al Academiei de Științe a Moldovei.

Direcția sa principală de cercetare este „Clasificarea spațiilor și funcțiilor (aplicațiilor)”. Această direcție determină un număr mare de domenii de interese științifice. Rolul teoriei aplicațiilor se extinde în mod esențial, dacă odată cu aplicațiile univoce se examinează și aplicațiile multivoce. În anul 1967, M. Cioban a lansat o nouă metodă de construire a secțiunilor, numită de autor „metoda acoperirilor”, supranumită ulterior „Choban method” (metoda Ciobanu). Metoda respectivă este mult mai eficientă decât cele cunoscute anterior. Cu ajutorul ei s-a obținut un număr mare de rezultate foarte importante în diferite domenii ale matematicii moderne.

Pe parcursul anilor, academicianul Mitrofan Cioban a reușit să rezolve zeci de probleme care decenii la rând nu-și găsiseră soluția. Printre acestea sunt probleme formulate de personalități notorii în lumea matematică, precum: E. Michael, E. Hausdorff, A. N. Tihonov, P. S. Alexandrov, A. V. Arhangelskii, A. Pelczinski, F. K. Dishliell, Z. Semadeni, A. Stone, W. Konfort, B. A. Pasânkov, V. V. Tkachuc, S. Troyanskii, M. Katetov, A. I. Malțev, K. R. Phelps, Namioca etc.

Rezultatele remarcabile din domeniul topologiei ale academicianului Mitrofan Cioban, metodele și procedeele inventate și aplicate au permis ca majoritatea acestora să fie incluse în monografii și manuale, devenite clasice, scrise de iluștri matematicieni din

diferite țări: J. E. Vanghen și K. Kunen (SUA), A. V. Arhangel'skii (Russia), W. Roelke și S. Dierolf (Germania), K. R. Phelps (Anglia), R. Engelking (Polonia), M. Hușec (Cehia), T. Zolezzi și R. Lucchetti (Italia), J. Revalsky (Bulgaria) etc. Este semnificativ faptul că în monografia lui E. Engelking *Topologia generală*, editată în 1986, au fost deja incluse 19 articole ale academicianului M. Cioban.

A contribuit la pregătirea multor generații de pedagogi, iar prin cercetările sale în domeniul matematicii a făcut ca țara noastră să fie recunoscută în comunitatea științifică internațională. În cei peste 50 de ani de activitate științifică a fost invitat la numeroase forumuri matematice, luând parte la peste 80 de conferințe, simpozioane și congrese internaționale, unionale și republicane. Sub conducerea sa au fost organizate circa 30 de conferințe științifice, simpozioane de topologie, de matematică, școli de algebră topologică etc. Rezultatele cercetărilor sale științifice se regăsesc în peste 20 de manuale, monografii și studii, precum și în peste 500 de articole publicate în reviste prestigioase din țară și din străinătate (Olanda, Polonia, Italia, Ungaria, SUA, Anglia, Rusia, Germania, România, Bulgaria, Japonia și altele). În toate aceste țări, a ținut cicluri de prelegeri pentru cercetătorii din diferite domenii ale matematicii contemporane.

Academicianul M. Cioban este fondatorul școlii de topologie și aplicațiile ei. Sub conducerea sa au fost susținute patru teze de doctor habilitat și 18 teze de doctor. Este conducător al unui număr impunător de teze de licență și de master. Fiind prin excelență un om de știință, academicianul M. Cioban este și un dascăl minunat, un manager bun. În cei 26 de ani, fiind în posturile de prorector pentru știință și rector al universității, a promovat circa 100 de tineri în doctoratură la diferite specialități, a contribuit esențial la deschiderea doctoratului la specialitățile de bază ale Universității.

Meritele academicianului M. Cioban s-au bucurat de o prețuire pe potrivă din partea comunității științifice naționale și internaționale: a fost ales membru al Academiei de Științe din New York, al Societății de matematică din Moscova, președinte al Societății de matematică din Republica Moldova. Pentru contribuția adusă la dezvoltarea matematicii, Universitatea din Oradea i-a conferit titlul de Doctor Honoris Causa. Rezultatele cercetărilor sale au fost distinse cu Premiul prezidiului Societăților Științifico-Tehnice din URSS (1968), premiul „Boris Glavan” al Comsomolului din Moldova (1974), Premiul de Stat al Republicii Moldova (2002), Premiul academicianului Constantin Sibirski (2005), Medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei (2007), Savantul Anului (2016).

Pentru merite deosebite în activitatea științifico-didactică, prin Decretul Președintelui Republicii Moldova i s-a conferit Ordinul „Gloria Muncii” (2005) și „Ordinul de Onoare” (2010).

Înzestrat cu o inepuizabilă energie creatoare și putere de muncă, cu dragoste de oameni și responsabilitate pentru destinul lor, academicianul Mitrofan Cioban este o personalitate remarcabilă, un bărbat al neamului, iar pe segmentul profesional – o Stea pe firmamentul matematicii.

În numele colegilor și discipolilor, îi dorim acad. Mitrofan Cioban să păstreze pentru mulți ani înainte tot ce a acumulat până acum: erudiția, dragostea de oameni, dragostea copiilor, nepoților și strănepoților, stima colegilor, studenților și a tuturor celor din jur. Să aveți multă sănătate în continuare, să fiți și în viitor mândru de rezultatele proprii și ale discipolilor dumneavoastră.

*Dr. hab., prof. univ. Laurențiu CALMUȚCHI
Academician Ion TIGHINEANU*

Igor Vieru. *Balade de Sp. Vangheli*. Hârtie, tehnica mixtă, 1966. Muzeul Național de Literatură „M. Kogălniceanu”